

Crna Gora uoči parlamentarnih izbora

Nedjeljnik *Monitor* u saradnji sa Vladom Republike Njemačke i Ambasadom Njemačke u Crnoj Gori realizuje projekat *Crna Gora i evropske integracije*, koji će trajati od novembra 2008. do decembra 2009. godine.

U ovom dodatku prenosimo najinteresantnije izvode sa drugog okruglog stola *Crna Gora uoči parlamentarnih izbora* održanog 24. februara u Podgorici. U okviru panel diskusije predstavnici ovdašnjih političkih partija ponudili su odgovore na pitanja:

- Kako intenzivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz *Izveštaja o napretku* (nedostatak administrativnih kapaciteta, korupciju, organizovani kriminal)?

- Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

- Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

„Mi vjerujemo da su integracije moguće jedino ako proces nije monopolisan i ako se u njega uključe sve društvene grupe”, istakla je u ime organizatora **Milka Tadić Mijović**, izvršna direktorica *Monitora* i medijator okruglog stola. „Zato nam je namjera da kroz više različitih formi, okruglih stolova, debata, tekstova, podstaknemo javnu raspravu o procesu integracija u našoj zemlji i njenom ulasku u EU”.

Čini mi veliku radost što, posmatrajući učesnike današnjeg razgovora mogu konstatovati da su na današnjem okruglom stolu – koji opet nije okrugao – zastupljene (skoro) sve crnogorske partije.

Veoma se radujem odobranju na koje nailazi zajednički projekat *Monitora* i njemačke ambasade. Mene lično takođe raduje što, za ovakve prilike inovativna, pravila igre vremen-skog ograničavanja izlaganja, koja smo uveli na našem prvom okruglom stolu, više ne stvaraju odbojnost.

Zbog aktuelnog povoda, predstojećih parlamentarnih izbora, danas bismo željeli da svim crnogorskim partijama damo priliku da, odgovarajući na tri unaprijed data pitanja, prezentuju: svoj stav prema Evropi, svoju evropsku koncepciju i svoje predloge za prevazilaženje deficita Crne Gore na njenom putu u Evropu, koji su konstatovati sa više strana.

Dozvolite mi da kao uvod u današnju temu, koju bismo mogli grubo nazvati *Partije danas*, kažem nekoliko napomena, konstatovanih kroz njemačke naočari. Zanimljivo je to da će se ove godine i u Njemačkoj održati parlamentarni izbori.

Međutim, i pored toga što se izbori u našim dvijema zemljama održavaju iste godine i u istom globalnom kontekstu, priprema partija za izbore se ipak veoma razlikuje, a birač se drugačije priprema na davanje svog glasa.

Najveći broj njemačkih birača, u osnovi, poznaje osnove različitih partijskih programa. U principu, postoje tri velika bloka: socijaldemokratski, hrišćansko-demokratski i liberalno-demokratski, koji u Njemačkoj imaju dugu partijsku tradiciju. Kratko rečeno, današnja socijaldemokratija se zasniva na socijalno pravednom privrednom i društvenom sistemu. Hrišćanski demokrati naglašavaju hrišćanske vrijednosti, u okviru i na osnovu tržišne privrede, kao npr. socijalnu pravdu i zaštitu braka i porodice. Liberali naglašavaju slobodu individue, koju ne treba da ograničava država, osim ako to opravdava dobrobit zajednice. Za liberalne važnu ulogu ima, prije svega, princip slobodne privrede. Savez 90/ Zeleni je partija koja je nastala kasnije i koja je kao važan kriterijum odabrala zaštitu prirode, na kojem treba da se odmjerava politika.

Ova podjela partija na blokove pomaže njemačkom biraču da, po pravilu, identifikuje partiju, koju on sma-

UVODNA RIJEČ AMBASADORA
SR NJEMAČKE **PETERA PLATEA**

Partije danas

U novinama čitam ko je protiv čega ili protiv koga, a pozicije za nešto i pravi argumenti da se to dokaže - ne postoje

tra pogodnom da vlada zemljom.

Partijska slika u Crnoj Gori se po mom mišljenju jedva može upoređivati sa onom u Njemačkoj: stranačke istorije pojedinih partija u Crnoj Gori imaju različitu dužinu trajanja, neke sadrže u sebi političke

prekretnice, druge pak otcjepljenja, dok neke opet spajanja različitog političkog kolora. Partijski programi djelimično potiču iz partijske baze, a djelimično ih je napravilo rukovodstvo, a baza ih je samo odobrila. Neki su dali radni nalog svom internom savjetniku sa predlogom, a neki su za to platili spoljnog savjetnika.

Administrativni kapaciteti i unutrašnje strukture su veoma različiti. Buduća uloga manjinskih partija još nije razjašnjena. Zbog toga je partijska slika u Crnoj Gori manje ujednačena, manje stabilna, a time sigurno i komplikovanija za birače.

Jednom stranom posmatraču pada u oči da partije u Crnoj Gori izgleda više žive od harizme svog lidera nego od programa. Razlog za to je svakako u tome što je

ličnost izgleda lakše dostupna nego partijski program. Pri tome se ipak ne smije zaboraviti da u Crnoj Gori ličnost nekog pojedinca tradicionalno znači više nego neka apstraktna institucija. I u Njemačkoj ima političkih ličnosti, koje će uvijek ostati u kolektivnom sjećanju kao predstavnici svojih partija. Vili Brant i Konrad Adenauer. Ali ove ličnosti stoje u jednom redu sa drugima u istoriji dotične partije, što dovodi do toga da se partija prije svega doživljava kao institucija. U Crnoj Gori je to teže, tako da po mome mišljenju svaka partija posebno treba da vodi računa o tome da izostrava svoj profil kako bi mogla biti prihvaćena kao institucija, kao grupa.

Meni u tom kontekstu takođe pada u oči da oko mjesec dana do izbora na ulicama još nema izbornih plakata, a u svim novinama zapravo čitam ko je protiv čega ili protiv koga, a pozicije za nešto i pravi argumenti da se to dokaže – ne postoje.

Za birača u Crnoj Gori je zbog toga, očigledno, danas još teže da nađe pomoć za orijentaciju, nego što je to biraču u Njemačkoj. Utoliko je za mene važnije da se vodi briga o većoj komunikaciji između partija i birača. Nadam se da će tome doprinijeti ovaj okrugli sto.

Kako intezivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz Izvještaja o napretku?

Mogu da kažem da je to pitanje u Crnoj Gori stvar nedostatka volje aktuelne vlasti da ispuni te obaveze jer se ispunjavanje tih obaveza kosi sa interesima određenih centara moći. Apostrofirao bih četiri grupe pitanja. To su pitanja demokratizacije, vladavine prava, manjinskih prava i regionalnih odnosa.

Što se tiče demokratizacije, samo bih postavio pitanja učesnicima: da li je Crna Gora pod rukovodstvom ove vlasti uspjela da depolitizuje državnu upravu, pokrene postupak suočavanja sa prošlošću, uspostavila demokratsku kontrolu sektora bezbjednosti, transformisala državne medije u javne servise...? Odgovor na sva ova pitanja je negativan. Da li je u Crnoj Gori obezbjeđen princip vladavine prava? Odgovor PZP je takođe negativan. U Crnoj Gori postoji zakon sile, a ne sila zakona, jer bi borba protiv kriminala i korupcije, u stvari, značila da vlast treba da pokrene jednu borbu protiv sebe same. Što se tiče manjinskih prava tu su pozvanije kolege koje su ovdje da govore o tome, mada i tu imamo brojne prigovore. Moramo voditi računa da sa svim zemljama u regionu držimo odnose na nivou, a Vlada Crne Gore sa Srbijom nema nikakav odnos. I to zbog dnevno-političke potrebe ove vlasti da Srbiju drže kao stalnu prijetnju interesima Crne Gore...

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

U Vladi nemamo nikakav antikrizni program. Imamo samo seriju kratkoročnih paničnih mjera, kojima se pokušava na kratki rok kupiti socijalni mir i obezbjeđiti pobjeda na ovim izborima.

Bojim se da će u ovoj godini javnost biti koncentrisana na to kako da sačuvaju radna mjesta i prežive u uslovima socijalne krize, tako da će pasti volja za evropskim integracijama.

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

PZP ima vrlo konkretan paket mjera za sprječavanje krize. Mi ćemo svoj izborni program fokusirati na to da objasnimo građanima šta jedna ozbiljna vlada treba da radi da bi preduprijedila krizu.

Kako intezivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz Izvještaja o napretku?

Država je, naročito poslije obnove nezavisnosti, napravilo puno pravih poteza u pravcu EU integracija, predali smo aplikaciju za status kandidata i sad je pred drugima da odrede tempo narednih koraka. Izvještaj EK o napretku nas obavezuje da svi zajedno ulažemo napor. Očekujemo da tokom ove godine dobijemo status kandidata za članstvo i da otpočnemo pregovore. Ne opterećujemo se rokovima i osnovni naš zadatak treba da bude da, iz dana u dan, dostižemo evropske standarde, misleći na blagostanje naših građana a ne samo da bi od nekog dobili bolju ocjenu.

Kada govorimo o korupciji i organizovanom kriminalu jasno je da posebnu odgovornost imaju tužilaštvo i sudska vlast. Treba jačati institucije sistema i pustite ih da bez pritiska rade svoj posao.

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

Uzimajući u obzir da samo tržište ovoga puta nije u mogućnosti da se izbori sa aktuelnom krizom, država i regulatorne institucije moraju primjenjivati različite mjere kako bi preduprijedili njeno dalje produbljivanje. Cilj je da se uspostavi stabilnost našeg sistema, što je prvi korak izlaska iz krize. SDP u potpunosti pridržava paket mjera koje je država pripremila i sa čijom se realizacijom već počelo.

Moguće da zbog krize dalji proces integracija i prijem novih država u članstvo neće biti najvažniji segment politika država EU. Pod uticajem krize svi ćemo se racionalnije ponašati, što nas samo još više može približiti standardima koji propisuju odgovorniji pristup - kako razvojnim pitanjima, tako i ponašanju u svakodnevnom životu.

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

Činjenice jasno pokazuju da je SDP od svog osnivanja bila prava i, na žalost, gotovo jedina evropska politička snaga u Crnoj Gori. Dok su gotovo sve partije u tom vremenu bile dio Miloševićeve ratne politike, SDP je i tada znala da samo regionalnom saradnjom i čuvanjem multietničkog društva možemo postati dio evropske porodice. Projekat obnove crnogorske nezavisnosti bio je osnova te politike.

Zašto bi nas birači prepoznali kao evropsku partiju? Zato što sam siguran da su ponos i istrajnost ono što birači cijene, i zato što vlast u kojoj mi učestvujemo vodi državu u pravom smjeru.

Kako intenzivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz Izvještaja o napretku?

Dosadašnji projekti govore da koalicija DPS- SDP promišljeno i planski vodi Crnu

Goru ka EU. Mi smo zajedno ponudili narodu da nam 29. marta birači daju još jedan mandat i da dovršimo taj projekat koji je vladajuća koalicija počela prije dvije godine.

Nije tačna teza, kad je u pitanju vladajuća parlamentarna većina, da ne postoji politička volja za ubrzanje procesa ka EU. Nijesu tačne ni ocjene, ovdje izrečene, da mi na putu u EU ne ostvarujemo osnovne zadatke. Četvrti Izvještaj koji je ovih dana objavljen govori da je na stotinu i stotinu predmeta za korupciju i kriminal procesuirano, da je radikalno počelo da se mijenja stanje u, do juče atrofiranom, sistemu sudske vlasti i tužilačke organizacije.

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

Što se tiče mjera Vlade preduzetih zbog globalne ekonomske krize, ukazuju samo na jednu. Riječ je o mjerama ograničenja troškova. Što je najgore za ove mlade ljude, do juna mjeseca biće zabrana zapošljavanje u državnoj administraciji da bi se sačuvali i racionalno trošili dosta skromni budžetski prihodi.

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

Biće zapisano u istoriji da se alternativa ovoj vlasti samoubila. Samo se razbila pokušavajući da se složi, presloži... I biće zapisano da je to jedina politička alternativa koja napada vlast iz svih oružja, a istovremeno se moli da ne budu izbori 29. marta, jer za izbore nisu spremni.

Kako intenzivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz Izvještaja o napretku?

Crna Gora ima institucije i ljude, ali njima fali politička podrška i volja da se ovaj

proces vodi uspješno. Uloga mora biti tretirana ravnopravno, ne može ni jedna vlada sama, a pogotovo ne ova Vlada, da izvede ovaj proces do kraja... To je ono što SNP zagovara: da su evropske integracije posao cijelog društva ako hoćemo da budu uspješne.

Predlažem i da uradimo jednu novu stvar - da upitnik koji nam slijedi i koji će sadržati hiljade pitanja, već sada podijelimo našim institucijama civilnog društva, političkim partijama, državnoj upravi... Da vidimo što nas čeka i da već sad pokušamo da pripremamo odgovore.

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

Globalna kriza nije prouzrokovala loše stanje u crnogorskoj ekonomiji, već je to loše stanje i ranjivost ekonomije dovela do kraja. Kriza je u Crnoj Gori za neke alibi - prije svega mislim na Vladu - a po SNP kriza treba da bude šansa da se zaista pokrene istinsko restruktuiranje u privredi i da se naše komparativne prednosti istaknu u cilju daljeg ekonomskog razvoja.

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

Vizija je ono što nedostaje Crnoj Gori. SNP je, za razliku od ostalih opozicionih partija, partija koja je učestvovala i učestvuje u vlasti i to je ono što SNP može da preporuči kao ozbiljnu evropsku partiju. SNP je jedina ozbiljna partija lijeve provinijencije kako u opoziciji tako i u vlasti.

Kako intenzivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz Izvještaja o napretku?

Želio bih da predstavnicima međunarodne zajednice ukažem na jedan problem: EU u svojim izvještajima, kao i

kompletna međunarodna zajednica, spočitava Crnoj Gori organizovani kriminal, korupciji i nedostatak administrativnih kapaciteta a sa druge strane ja ne mogu da se otmem utisku da lagano podržava vlast sve ove godine.

Ova vlast nema političku volju da prekine pupčanu vrpцу između institucija i pojedinaca na vlasti sa organizovanim kriminalom i to mora da bude predmet interesovanja i međunarodne zajednice, i opozicije, i svih struktura. Zato očekujem da EU ozbiljno shvati opoziciju, da na aktivniji način pomogne da se ova konsoliduje i da postane prava alternativa vlasti.

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

Ekonomska kriza je samo okvir u kome se pokazalo sve ono što nije dobro u crnogorskoj ekonomiji. Suština je da svi zajedno moramo da damo odgovor na pitanje šta ćemo sa KAP-om, zbog čega dozvoljavamo jedan neozbiljan tender za EPCG, zbog čega nam tako panično trebaju 300 miliona ili zbog čega ćemo otvoriti tender za autoput na samo par dana prije izbora...

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

Mi ćemo biti konstruktivna opozicija. Nudićemo realna i temeljna rješenja, nećemo apriori biti protiv bilo čega, ali ćemo svaki dan upozoravati na ono što se dešava u Crnoj Gori.

Stabilitätspakt für Südosteuropa
Gefördert durch Deutschland
Stability Pact for South Eastern Europe
Sponsored by Germany

PREDRAG GUBERINIĆ,
NS

PURKO IVANČEVIĆ,
LP

MONITOR
VASELJ SINEŠTAJ,
AA

Kako intenzivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz Izvještaja o napretku?

Na putu ulaska Crne Gore u EU stoje problemi i prepreke objektivne i subjektivne prirode... Subjektivne okolnosti u ovom trenutku su mnogo važnije. One su tiču političke volje za članstvo Crne Gore u EU. Što se tiče vlasti, ona se deklarativno zalaže za članstvo i kao dokaz tome oni će navesti aplikaciju. Međutim, postoji razlika između onoga što se govori i onoga što se radi. Usvojeni zakoni se ne primjenjuju.

Drugi problem predstavlja zabluda o mogućnostima Crne Gore. Vladajuća većina pokušava istovremeno da uvede Crnu Goru u NATO i EU. I za zemlje mnogo većih resursa to je izazov. Još jedan problem je depolitizacija državne uprave.

Pomenuo bih i problem ljudi koji su otišli iz Crne Gore. U tom smislu bi potpisivanje dvojnog državljanstva sa Srbijom omogućilo da se dio tih ljudi vrati i pomogne integrativnim procesima u Crnoj Gori.

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

Ekonomska kriza može, ali nado se da neće usporiti evropske integracije. Izvjesno je, njene posljedice još uvijek ne osjećamo u punoj mjeri, i da će se njeni pravi efekti u Crnoj Gori tek pokazati.

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

NS je bila za članstvo u EU i onda kada to nije bilo bezbjedno. Ono što nas može preporučiti kao evropskog partnera je predanost procesu za koji smo rekli da za Crnu Goru nema alternative.

Kako intenzivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz Izvještaja o napretku?

Liberali su nastali kao pokret otpora prema nadolazećem fašizmu i u osnovi svoga programa su imali borbu za ljudska prava i slobodu. U društvu koje je i dalje pretpolitičko, Liberali i dalje nastavljaju borbu za jačanje institucija. Vrh dvadesetogodišnje nepromijenje vlasti proizveo je zid monopola. A ti monopoli nose korupciju i kriminal, i sve one što opterećuje naš dalji put u evropske integracije. Svi ti standardi treba da se implementiraju u naše društvo da bi mogli da budemo članovi EU. Po mišljenju liberala, u Crnoj Gori se već duže vrijeme reforme ka EU ne rade iskreno i pošteno.

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

Globalna kriza je na površinu iznijela sve one slabosti crnogorskog društva koje je proizvela ova vlast, koja još nije dozvolila da se Crna Gora konstituiše kao demokratska država. Uslov svih uslova za promjene je da ova vlast konačno ode.

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

Zalagaćemo se za prioritete privrednog razvoja Crne Gore, time što ćemo tražiti da se amputira sve ono što je bolesno, a da se da pomoć onome što je zdravo.

Kako intenzivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz Izvještaja o napretku?

Dolazim iz sredine koja broji oko 12.500 hiljada stanovnika a preko 20 hiljada ljudi sa tog područja je van granica Crne Gore. Nikada nam nije data jednaka mogućnost, niti smo imali jednaku šansu. I danas smo na nivou gradske opštine. Planiranje razvoja nije u rukama lokalnog stanovništva nego se i dalje dirigira iz jednog centra.

Uključivanje u evropske i evroatlantske integracije donijeće više koristi građanima Crne Gore a na neki način će ustrojiti i kanalisati vlast u Crnoj Gori.

Što se tiče korupcije treba krenuti od krupnih riba a ne od sitnih. Ako imamo Ustav i zakon onda se to mora strogo poštovati a ne tumačiti.

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

Kriza može usporiti integracije i ona na neki način to već čini. Teško možemo očekivati integraciju u EU a da nam je najniža penzija 100 eura, da imamo toliko radne snage koje čekaju isplatu plata šest mjeseci i duže, da imamo svakodnevno po dvije tri firme koje štrajkuju ispred Vlade dok sa druge strane imamo takva primanja u upravnim odborima.

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

Prije izbora treba se zapitati da li smo mi ispoštovali Ustav kada su prava manjina u pitanju. Ne. Nije ispoštovano ono što se zove izborna zakonodavstvo, nismo dobili mandate onako kako piše u Ustavu nego se i dalje radi po starome.

Kako intenzivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz izvještaja o napretku?

Potrebno je školovati što više mladih ljudi koji mogu odgovoriti izazovu evropskih integracija. Imamo informacije da će jedna takva škola biti otvorena u Danilovgradu a u susjednim zemljama takve škole već postoje.

Pitanje je i kako zadržati školovani kadar u Crnoj Gori. Što se tiče korupcije i organizovanog kriminala time se trebamo baviti konstantno. Začajan korak u sprječavanju korupcije postigao bi se decentralizacijom vlasti.

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

Na krizu treba odgovoriti većim proizvodnim projektima. Sigurno da ekonomska kriza može usporiti integracije ukoliko se desi kolaps bankarskog sistema.

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

Mi smo se istakli u rješavanju problema hrvatske manjine. Način našeg rada je pridržavanja evropskog puta. HGI je prepoznatljiva po nuđenju konkretnih proizvodnih projekata koji dovode do rasta standarda.

Kako intenzivirati EU integracije i prevazići glavne barijere iz Izvještaja o napretku?

Pridružio bih se onima koji smatraju da ova vlast nema volje da radi na ubrzavanju procesa integracija. Domaće zakonodavstvo se lako usvaja ali slabo implementira. U ovoj vlasti se usudio jedan antievropski mentalitet koji moramo iskorijeniti.

Nismo zadovoljni tretmanom Albanaca, iako se u zakonima pokušava neki napredak koji poslije toga Ustavni sud poništi. Ono što se dosad radilo iz domena manjinskih prava sigurno ne preporučuje Crnu Goru Evropi. Mi imamo prilike da vidimo i nezadovoljstvo Evropljana prema tretmanu manjina u Crnoj Gori.

O pitanju korupcije i organizovanog kriminala dovoljno je reći da u zatvorima leže sekretarice i sitni činovnici a ni riječ o krupnim ribama.

Kako odgovoriti na ekonomsku krizu i da li kriza može usporiti integracije?

Mi smo jedna mala stranka koja nije previše opterećena ekonomijom jer se nadamo da će se veliki pametnije baviti tim pitanjem. Međutim, ovo što ova vlast čini zaista se ne doživljava kao pravi put za ublažavanje krize.

Šta Vašu partiju, u odnosu na ostale, preporučuje biračima kao evropskog partnera u sljedeće četiri godine?

To je istrajnost u traženju manjinskih prava.

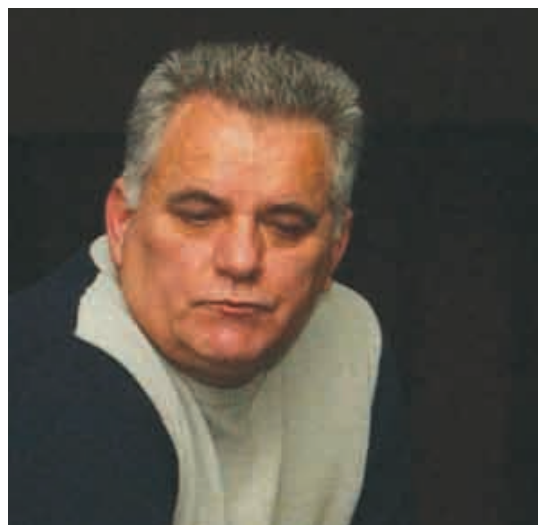
DISKUSIJE

Integracije zajednički posao

Moramo indentifikovati činjenicu da su sve partije u Crnoj Gori po programu i retorici za evropske integracije, konstatovao je **Esad Kočan**, glavni i odgovorni urednik *Monitora*. „Postoji jedna ogromna razlika između najrasprostranjenih i najukorijenjenijih. Ko ne primjeti tu razliku može da mu se desi ono što se desilo Njemačkoj 30- godina prošlog vijeka. Najrasprostranjenija ideja bila je ideja socijaldemokratije i socijalne pravde, međutim među gospodarima društva najukorijenjenija ideja bila je ideja nacionalnog i rasnog. U našim uslovima, na retoričkoj ravni, najrasprostranjenije su ideje o evropskim integracijama. Među stvarnim gospodarima društva, a duboko je ukorijenjena ideja o izgradnji onoga što se zove stilizovani-neprosvijetljeni apsolutizam”.

Između ta dva modela, smatra urednik *Monitora*, postavlja se dramatično pitanje - da li će se Crna Gora, u sjenci evropske retorike, razvijati na *radikalno monopolističkom putu*.

„Istočni grijeh nove, nazovimo je kapitalističke klase, je taj što

ona nije izrasla na tržištu, nego na negiranju tržišta. Transformacija u nove društvene klase takođe nije nastala na slobodnom tržištu u borbi političkih ideja na slobodnim izborima. Ni to se nije desilo jer je postojao veoma radikalni monopol kroz kontrolu policije, medija i svih institucija", kazao je Kočan. „Spoj ovo dvoje proizvodi jedan sistem kome nije nikakav problem da retorički govori o Evropi. Tome je pomagao dio kvazi-opozicione grupacije koji su na retoričkoj ravni pomagali i bili saveznik u uspostavljanju ovog monopola. Raskidanje ovoga saveza - tek to, stvara uslove za početak drugačijeg odnosa prema državi i izgradnju slobodnijeg društva", zaključuje Kočan.

Jaroslav Linderberg, ambasador Poljske komentarisao je stavove prvaka NS i DC: „Ja ne mislim da je integracija u NATO nešto što je kontradiktorno evropskim integracijama. To nije razbacivanje energije. Slični su demokratski uslovi za NATO i za evropske integracije tako da nema kontradikcije - to su manje više isti ciljevi.

Još jedan komentar na stav gospodina Batrićevića da EU na neki način podržava vladajuću partiju. Nikad nisam čuo da neko iz Evrope kaže da podržava vladajuću partiju. Mi podržavamo Crnu Goru na putu ka EU”.

Identičnog mišljenja bio je i **Klajv Rambold** iz Evropske delegacije u Crnoj Gori. Sve stranke u Crnoj Gori imaju podjednaki tretman, ustvrdio je uz komentar: „Drago mi je da čujem da postoji zajednička posvećenost i interes svih ovdje prisutnih ka evropskim integracijama. Želim da pozovem sve stranke da u tome i dalje nastave sa takvom posvećenošću i da koriste svoje kapacitete, svoje članove, svoje predstavnike u parlamentu kako bi u potpunosti učestvovali u procesu evropskih integracija... Crna Gora se suočava sa teškim i važnim zadatkom a

Studenti i političari

Poseban ukus debati dali su polemike između prisutnih studenata i političara, predstavnika vlasti i opozicije. **Andrej Milović**, student fakulteta za Državne i evropske studije, obratio se Miodragu Vukoviću uz opasku da je njegovom izlaganju primijetio tri riječi: preporuka, proces i opstanak.

„Rekli ste da imate dobre preporuke i da vas građani trebaju glasati. Kakve su to preporuke koje imate da ponudite mladim ljudima? Da li imate viziju za budućnost crnogorske mladosti? Imate nacionalni plan u koji ste uložili manje sredstava nego za Madonu. Da li je bitnija Madona ili su vam bitniji mladi? Da li su vaše preporuke fotelje u upravnim odborima? Da li su vaše preporuke borba protiv kriminala, gdje vam pored državnika sjede ljudi koji su na Interpolovim potjernicama? Da li su vaše preporuke štrajkovi ili to što ste rekli da je štrajk „budalaština građana“, tačnije radnika *Duvanskog kombinata*?

Rekli ste da bi vas trebalo glasati da bi završili ovaj proces. Koji su to procesi? Da li je to nova pomoć *Prvoj banci*, braći i kumovima da li je premlaćivanje novinara ili napadi na književnike?

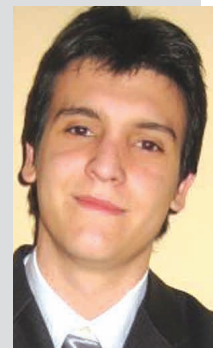
Treća riječ bila je opstanak. Kažete da ste se borili za opstanak Crne Gore. Da li je napad na Dubrovnik bio borba za opstanak Crne Gore? Da li su borba za opstanak bili Kaluđerski laz, Bukovica, Morinj, deportacija Muslimana i Bošnjaka, da li je borba za opstanak Crne Gore bila zavođenje represije nad suverenistima i ostalim ljudima koji su se tada borili za nezavisnu Crnu Goru a vi za velikosrpski projekat?”

Predsjednik skupštinskog Odbora za evropske integracije i međunarodne odnose je odgovorio: „Mladi kolega, iako se čini da ste vi ubijeđeni u sve ono što ste rekli, moram da rečem da to nije ništa originalno. Sve to smo već čuli iz programa i projekata onih koji su po Vama bolji od nas. Pa glasajte njih.

Možda bi gospodin Medojević koji se ponaša kao dio ožalošćene porodice, a SNP kao vesela udovica, mogao bolje da odgovori jer je ubjedljiviji nego što ste Vi”.

Potom je **Božo Blažić**, takođe student fakulteta za Državne i evropske studije, „replicirao” predsjedniku PZP-a. „Ne bih se složio sa izglanjenjem gospodina Medojevića da su ljudi u Crnoj Gori krivi što ova vlast još uvijek vlada. Prvo napravite kvalitetnu opoziciju pa onda tražite od nas vlast”.

„Meni je jako žao što je stasala mlada generacija ljudi u Crnoj Gori koja nije doživjela pad Berlinskog zida”, odgovorio je Medojević. „Moramo svi da se zapitamo da li smo obezbjedili elementarne uslove za političku konkurenciju u predizbornoj kampanji. Mi ovdje ne možemo da imamo konkurenciju partijskih programa i vizija jer to pada u vodu kada dođe džak brašna, 100 eura, krivična prijava, cijepanja računa za struju... Nemojte vi sad mladi da ponavljate tu foskulu da opozicija nema kvalitetan program, ili opozicija nema kvalitetne lidere. Mi nismo opozicija, nego pokret za slobodnu i demokratsku Crnu Goru u kojem će se formirati i opozicija i sindikati i slobodni univerzitet a ne da dekani fakulteta koji se bave političkim naukama preporučuju da ako želimo da učestvujemo u vlasti moramo ići sa DPS-om i niko se od studenata ne pobuni protiv toga. Moramo svi zajedno da se izborimo za normalnu utakmicu u kojoj će igrači igrati i sudija suditi po pravilima”.

Andrej Milović

to je usklađivanje svog zakonodavstva i svojih organa sa evropskim, a to se može postići samo zajedničkim radom”.

Vlasnik NTV **Montena Đuro Vučinić** je ukazao na „detalj koji onemogućava crnogorskom biraču da se na izborima opredijeli savjesno i interesno”. On je potom ukazao na štetu koju je proizveo Zakon o radiodifuziji iz 2002. zbog mogućnosti da se lokalni mediji ne privatizuju već transformišu u lokalne javne servise. „To je naravno bilo pokriće za partijske medije onima koji su

u tim opštinama na vlast. Sada u Crnoj Gori postoji 18 televizijskih stanica i 40 radio stanica i veći dio čini tzv. lokalni javni servisi”.

Goran Batrićević je pojasnio da „ima utisak da sve ovo vrijeme određeni krugovi iz međunarodne zajednice podržavaju režim”. Po njegovom mišljenju, „neophodno je da opozicija u Crnoj Gori dobije međunarodnu podršku”.

„Vi znate da se režim u Crnoj Gori nije mijenjao posljednjih 20 godina, tako da je opoziciji u Crnoj Gori neophodna pomoć i neophodno je da se vlast češće i intezivnije upozorava na ono što se dešava u Crnoj Gori. Mislim da nam treba ohrabrenje na način na koji je to međunarodna zajednica uradila za zemlje bivšeg istočnog bloka”.

Nadovezao se, u ime LP, Dragan Ivančević: „Postoji nekoliko preduslova koji moraju da se riješe da bi mi mogli sa našim programima da nađemo utemeljenje na političkom tržištu Crne Gore. Ne možete igrati sa ekipom koja ne poštuje pravila. Moramo imati smjenjivu vlast koja neće nikada više imati toliko vremena i prostora da napravi takve monopole gdje se ne zna što je država a što je partija”.

Na priču o integracijama vratio se Aleksandar Damjanović iz SNP-a, konstatujući da nije dovoljno napraviti dobru ličnu kartu i pasoš i potpisivati na stotine bilateralnih sporazuma kako bi se Crna Gora i njeni građani približili EU. „Treba zadovoljiti prvi uslov a to je borba protiv korupcije i kriminala. A to znači otvoriti *Bijelu knjigu* Uprave policije, efikasno završavati sudske procese i osuđivati lica za korupciju i kriminal, dati podršku onim institucijama koje hoće da rade. Nakon ispunjavanja tih nekih uslova Crna Gora će biti

na šengen listi”.

„Ne vjerujte, počinjem od sebe, demagozima i populista”, poručio je Miodrag Vuković kao posljednji učesnik rasprave na okruglom stolu, i osporio tvrdnju opozicionih kolega o dvadesetogodišnjem kontinuitetu DPS vlasti: „Nije tačno da je ova vlast nesmjernjiva dvadeset godina. Reći ću vam samo da je DPS u posljednjih devetnaest godina vladala zajedno sa SNP osam godina, sa SPD deset godina, sa Narodnom strankom dvije godine i sa Liberalnim savezom jednu godinu. Oni koji gledaju realno znaju - istorija ne sudi dobrim namjerama, nego dobrim djelima”.

Nakon višesatne rasprave, utiske sa skupa sumirao je ambasador Peter Plate.

Zaključeno je da se svi učesnici okruglog stola slažu da bi integracije Crne Gore u EU trebale da budu najvažniji posao crnogorske vlasti i opozicije.

Učesnici okruglog stola različito su ocjenjivali posvećenost Vlade reformama, neophodnih za dalji napredak integracija. Kristalisalo se mišljenje da parlament treba da ima značajniju ulogu kada je ovaj proces u pitanju.

Preovladavalo je mišljenje da bi svi segmenti društva, sve političke partije, trebalo da se uključe u razrješavanje ekonomske krize. Istaknuto je i da bi kriza, pored svih nevolja, mogla biti i šansa za intenziviranje reformi. Čula su se i mišljenja da bi globalna kriza mogla uticati na proces integracija, kako zbog unutrašnjih prilika, tako i zbog problema u samoj EU.

Na kraju, svi predstavnici političkih partija, istakli su svoju posvećenost integracijama, što ih, kako je rečeno, bez obzira da li pripadaju vlasti ili opoziciji preporučuje za partnere Briselu.

Jaroslav Linderberg

